

**Správa z mapovania politík a opatrení v oblasti ekonomickej
integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín**

Bratislava, február 2015

© SBA, Bratislava, 2014

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Projekt Zlepšenie podmienok na trhu práce a podnikania štátnych príslušníkov tretích krajín je spolufinancovaný Európskou úniou z Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín.

Solidarita pri riadení migračných tokov.

Obsah

Úvod	4
1 Politiky ovplyvňujúce ekonomickú integráciu cudzincov	5
1.1 Migračná politika SR s výhľadom do roku 2020	5
1.2 Integračná politika.....	7
2 Podnikanie cudzincov	8
2.1 Príslušné právne predpisy.....	10
2.2 Typy pobytov oprávňujúcich na výkon podnikateľskej činnosti	11
3 Zamestnávanie.....	12
3.1 Príslušné právne predpisy.....	14
3.2 Typy pobytov umožňujúce vykonávanie závislej činnosti	14
4 Opatrenia ovplyvňujúce zamestnanie a podnikanie cudzincov.....	15
4.1 Vzdelanie.....	15
4.2 Kultúrna a spoločenská integrácia.....	16
Zhrnutie	18

Úvod

Dokument pod názvom Správa z mapovania politík a opatrení v oblasti ekonomickej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín bol spracovaný Slovak Business Agency v rámci implementácie projektu „Zlepšenie podmienok na trhu práce a podnikania štátnych príslušníkov tretích krajín“.

Súčasťou tohto projektu bola aj realizácia kvantitatívneho prieskumu Skúsenosti MSP so zamestnávaním štátnych príslušníkov tretích krajín a prieskum Podmienky podnikania štátnych príslušníkov tretích krajín na Slovensku. Výsledky uvedených prieskumov spolu s Analýzou existujúcich politík a opatrení v oblasti zamestnania a podnikania štátnych príslušníkov tretích krajín na území SR sú východiskom tejto správy.

Správa sa zameriava predovšetkým na **mapovanie politík a opatrení ekonomickej integrácie v zmysle kľúčových pretrvávajúcich problémov** vyplývajúcich z realizovaných kvantitatívnych prieskumov.

Výsledky prieskumu v oblasti zamestnávania poukazujú na pretrvávajúce problémy integrácii cudzinca do spoločnosti. Z celkového počtu zapojených zamestnávateľov iba takmer 5 % zamestnáva aj príslušníkov tretích krajín. Najčastejšími problémami súvisiaci so zamestnávaním štátnych príslušníkov tretích krajín podľa výsledkov prieskumu sú komunikačné problémy vznikajúce v dôsledku kultúrnych odlišností a nedostatok akceptácie zo strany ostatných zamestnancov. Tieto problémy sa dotýkajú aj podnikateľov štátnych príslušníkov tretích krajín a upravuje ich opatrenie integračnej politiky zameriavajúce sa na kultúrnu a spoločenskú integráciu, ktorej cieľom je odstránenie diskriminácie a negatívneho vnímania cudzincov.

Bariéru pri zamestnávaní štátnych príslušníkov tretích krajín podľa zapojených zamestnávateľov predstavuje hlavne dĺžka doby vydávania potrebných dokladov pre migrantov. Zároveň je podľa zamestnávateľov obmedzujúci úzky okruh profesií, na ktoré sa nevzťahuje vydávanie povolení na zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín.

Prieskum podmienok podnikania štátnych príslušníkov tretích krajín poukázal na problémy migrantov podnikateľov v zorientovaní sa v legislatíve, zložitých procedúrach pri začatí podnikania a prístupe k finančným zdrojom. Zároveň ako problematická vystúpila nedostatočná znalosť slovenského jazyka, kultúrne rozdiely/neznalosť miestnych zvyklostí, negatívne vnímanie a predsudky voči cudzincom a neuznanie dokladov o dosiahnutej kvalifikácii. Z pohľadu koncepčného rámca integračnej politiky sú tieto problematiky riešené prostredníctvom opatrení v oblasti integračných aktivít zameraných na vzdelávanie (jazykové znalosti a uznávanie dokladov o dosiahnutej kvalifikácii) a kultúrnu a spoločenskú integráciu. Problematike samotného podnikania sa priamo nevenuje ani jedna z oblastí integračných aktivít súčasnej Integračnej politiky Slovenskej republiky.

1 Politiky ovplyvňujúce ekonomickú integráciu cudzincov

Ekonomická integrácia predstavuje parciálnu časť integračného procesu a súvisí hlavne so zabezpečením ekonomickej sebestačnosti štátnych príslušníkov tretích krajín. Vytvorenie podmienok pre zamestnávanie a podnikanie cudzincov je jedným z kľúčových predpokladov úspešnej integrácie do spoločnosti.

Slovensko do svojho vstupu do EÚ nemalo prijaté žiadne významnejšie dokumenty upravujúce migráciu. Problematiku migrácie doposiaľ zachytávali iba *Zásady migračnej politiky SR* prijaté v roku 1993, ktoré však po obsahovej stránke nezodpovedali aktuálnym požiadavkám na poli zahraničnej migrácie v krajine i priestore strednej Európy.

Po vstupe do Európskej únie sa Slovensko stalo jednou s cieľových krajín pobytu cudzincov a problematiku migrácie bolo potrebné riešiť na strategickú úroveň. Prvým strategickým dokumentom upravujúcim migráciu bola *Koncepcia migračnej politiky SR* prijatá v roku 2005. Jej úlohou bola predovšetkým transpozícia smerníc EÚ do národnej legislatívy v súvislosti so snahou EÚ o vytvorenie spoločných pravidiel pre migráciu v rámci spoločenstva. Obsahovala definíciu základných princípov migračnej politiky a postavila tým základy pre ďalší rozvoj modernej migračnej politiky.

Integrácia migrantov ako súčasť globálneho prístupu k migrácií je dôležitou oblasťou iniciatív Európskej únie a zároveň zohráva dôležitú úlohu v rozvoji krajiny. S rastúcim počtom migrantov na Slovensku sa postupne vytvoril väčší tlak na problematiku migrácie a integrácie cudzincov. Koncepcia migračnej politiky SR (2005) už nebola schopná pokrývať potreby, vznikajúce v dôsledku vývoja migračných a integračných politík a bolo potrebné definovanie nového koncepčného rámca. Koncepciu aktualizoval dokument *Koncepcné zámery migračnej politiky SR na obdobie rokov 2011-2015* zameraný na oblasť medzinárodnej spolupráce, koherencie s legislatívou EÚ, ochrany hraníc, riadenej migrácie – aktívnej migračnej politiky a organizačného a inštitucionálneho zabezpečenia.

Novým koncepčným rámcov v tejto oblasti sa stala *Koncepcia integrácie cudzincov SR*, ktorá bola prijatá v roku 2009. Jej cieľom je definovanie legislatívnych, organizačných, koncepčných a praktických opatrení, hlavných cieľov a nástrojov integračnej politiky SR. Identifikuje a popisuje hlavné oblasti integračných aktivít a je východiskovým dokumentom pri tvorbe Integračnej politiky a Migračnej politiky SR.

1.1 Migračná politika SR s výhľadom do roku 2020

Migračná politika SR predstavuje základný dokument a východisko pre budovanie modernej politiky v oblasti migrácie. *Cieľom migračnej politiky je v súlade s národnými záujmami Slovenskej republiky vytvárať podmienky v oblasti legálnej migrácie so zreteľom na priority, potreby a schopnosti prijímania migrantov vrátane ich integrácie do spoločnosti, posilniť účinnosť hraničných kontrol a boj proti nelegálnej migrácii, prispievať k vytvoreniu spoločného európskeho azylového systému, podieľať sa na budovaní globálneho partnerstva s krajinami pôvodu a tranzitu v záujme posilnenia súčinnosti medzi migráciou a rozvojom a prispievať tým k zvyšovaniu kvality života obyvateľov Slovenskej republiky¹.*

¹ Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020

Problematiku ekonomickej integrácie v rámci Migračnej politiky SR pokrývajú hlavne opatrenia týkajúce sa legálnej migrácie a integrácie. Nosnou témou legálnej migrácie je riadená ekonomická migrácia primárne orientovaná na prijímanie kvalifikovaných a vysokokvalifikovaných migrantov. Príkladom opatrení Migračnej politiky SR zameraných na ekonomickú integráciu sú vybrané oblasti:

- urýchlenie a zefektívnenie procesu vydávania víz a povolení na pobyt zlepšením koordinácie zastupiteľských úradov a príslušných oddelení cudzineckej polície
- vytvorenie jasných pravidiel ekonomickej imigrácie formou definovania „Slovenskej karty“ pre kvalifikovaných a vysokokvalifikovaných imigrantov
- aktualizácia legislatívno-právnych podmienok vytvárajúcich flexibilnejšie formy pre vstup a pobyt migrantov na realizáciu štúdia a ekonomickej činnosti pre súčasné, ale aj novo definované skupiny ekonomických migrantov
- aktualizácia podmienok vytvárajúcich právny rámec umožňujúci vstup migrantov na trh práce, pre sezónnu prácu, dočasnú a cirkulárnu migráciu, formy krátkodobého zamestnávania,...atď
- novodefinovanie problematiky uznávania vzdelania a kvalifikácie
- vytváranie informačno-konzultačných centier pre migrantov na zlepšenie ich prístupu k informáciám o vstupe a pobyte, životných a pracovných podmienkach prostredníctvom imigračných portálov, webových (viacjazyčných) stránok orgánov

Najbližšie sa problematike ekonomickej integrácie venujú opatrenia zamerané na integráciu. Integrácia v kontexte Migračnej politiky SR zahŕňa parciálne časti zamerané na zabezpečenie prístupu na pracovný trh, jazykového vzdelania prijímajúcej krajiny, prístupu k vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti, sociálnym službám, bývaniu ale aj spoločenskej akceptácie.

Z uvedených oblastí je dôležitým prvkom ekonomickej integrácie **prístup na pracovný trh**, resp. **vytvorenie podmienok pre vykonávanie inej ekonomickej činnosti**, s čím súvisí aj zabezpečenie jazykového vzdelania a uznávanie kvalifikácie. Opatrenia v tejto oblasti sú bližšie špecifikované v Integračnej politike SR. V rámci Migračnej politiky SR ako príklady opatrení možno uviesť snahu o spoločenskú integráciu cudzincov prostredníctvom boja proti diskriminácii, zavedenie predpríchodovej informovanosti migrantov v krajinách pôvodu ale aj upravenie podmienok uznávania kvalifikácie (odbornej ale aj akademickej), vytvorenie jednotnej metodiky na overovanie znalostí slovenského jazyka a sprístupnenie jazykového vzdelávania.

Migračná politika SR sa venuje aj problematike v oblasti emigrácie kvalifikovanej pracovnej sily, nelegálnej migrácie, návratov a obchodovaniu s ľuďmi, ochrane hraníc, medzinárodnej ochrany, migrácii a rozvoju a inštitucionálnemu zabezpečeniu. Všetky tieto oblasti vytvárajú komplexné riešenie problematiky migrácie.

1.2 Integračná politika

V Integračnej politike SR sa konkretizujú oblasti Koncepcie integrácie cudzincov SR do legislatívneho rámca, stanovujúceho vykonávanie integračných aktivít. Základné princípy integračnej politiky vychádzajú z viacerých strategických dokumentov v oblasti migrácie na národnej ale aj európskej úrovni.

Integračná politika vychádza z rešpektovania ľudských práv cudzincov a podporuje integráciu, pobyt, ekonomické aktivity, štúdium, zlučovanie rodiny a integračný proces cudzincov za predpokladu dodržiavania zákonov SR, právnych predpisov EÚ a medzinárodných právnych noriem.² Jej cieľom je zabezpečenie realizácie opatrení napomáhajúcich v procese integrácie cudzincov a koordinácia inštitúcií a príslušných orgánov.

Oblasti integračných aktivít Integračnej politiky SR:

- *zamestnanosť a prístup na trh práce*
- *ubytovanie*
- *vzdelávanie*
- *zdravotná starostlivosť*
- *začlenenie cudzincov do majoritnej spoločnosti (kultúrna a spoločenská integrácia)*
- *nadobúdanie štátneho občianstva*

V zmysle uvedených oblastí integračných aktivít možno za ekonomickú integráciu považovať integračné aktivity zamerané na zamestnanosť, prístup na trh práce a na podmienky podnikania. V súvislosti s touto problematikou je avšak dôležité prepojiť túto oblasť s integračnými aktivitami zameranými na vzdelávanie a začlenenie cudzincov do majoritnej spoločnosti ako prostriedok na lepšie zabezpečenie ekonomickej integrácie.

Opatrenia v oblasti zamestnávania resp. prístupu migrantov na trh práce by nemali pokrývať len krytie nedostatkových profesií na trhu práce, ale v súlade so zámermi Migračnej politiky SR aj vytvorenie podpory riadenej legálnej migrácie **kvalifikovaných pracovných síl**: študentov, vedeckých a výskumných pracovníkov, umelcov, podnikateľov, ale aj zahraničných Slovákov.

Cieľom integračnej politiky v oblasti zamestnávania je preto zjednodušenie administratívnej náročnosti prístupu cudzincov na slovenský trh práce ako aj umožnenie študentom z tretích krajín súbežnosť štúdia a vykonávania zárobkovej činnosti hlavne v odboroch s chýbajúcimi kvalifikovanými pracovníkmi.

Jednotlivé opatrenia integračných aktivít z oblasti vzdelávania sa vzťahujú na tri cieľové skupiny: deti cudzincov, dospelých cudzincov a občanov SR. V rámci vzdelávania dospelých cudzincov sa Integračná politika SR sústreďuje hlavne na **jazykové vzdelávanie a uznávanie kvalifikácie, rekvalifikáciu a ďalšie vzdelávanie**.

---

² Géza, Mihály; Boris, Divinský (2011). Nové trendy a prognóza pracovnej migrácie v Slovenskej republike do roku 2020 s výhľadom do roku 2050. Bratislava: Trexima

Kultúrna a spoločenská integrácia je orientovaná na zabezpečenie integrácie cudzincov od počiatočného zorientovania sa, až po rozvíjanie vzťahov komunity cudzincov a prijímajúcej krajiny. Je jedným z posilňujúcich prvkov integračného procesu. Integračná politika sa v tejto oblasti snaží podporovať prezentáciu problematiky migrácie a integrácia v médiách, podporovať medzikultúrne dialógy, prijímať opatrenia na odstránenie negatívneho vnímania (rasizmus, diskriminácia...), či zapojenie cudzincov do občianskeho, kultúrneho a politického života v spoločnosti.

Dokument sa snaží v rámci problematiky ekonomickej integrácie poukázať hlavne na problematické oblasti vyplývajúce z realizovaných kvantitatívnych prieskumov v nadväznosti na prijatú Integračnú politiku SR. Opatrenia sú preto rozčlenené v súlade s definovanými oblasťami integračných aktivít. Osobitné postavenie má podnikanie ako absentujúci prvok migračnej a integračnej politiky.

2 Podnikanie cudzincov

K podpore podnikania štátnych príslušníkov tretích krajín iniciuje aj Európsky hospodársky a sociálny výbor, ktorí vo svojom stanovisku na tému „Prínos podnikateľov z radov prisťahovalcov pre hospodárstvo EÚ“ vyzdvihol potrebu „zohľadniť podnikateľskú činnosť prisťahovalcov v európskej politike integrácie prisťahovalcov“³ na úrovni EÚ.

Počet podnikajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci súčasných dostupných štatistických údajov nie je možné identifikovať⁴. V roku 2014 bolo na Slovensku 29 171⁵ platných pobytov pre štátnych príslušníkov tretích krajín, z toho viac ako polovicu (57,1 %) tvorili prechodné pobyty. Prechodné pobyty za účelom podnikania predstavovali 14,4 % z celkového počtu platných prechodných pobytov, čo je iba o 0,5 p. b. menej ako počet platných prechodných pobytov za účelom zamestnania. Opatrenia zamerané na ekonomickú integráciu cudzincov prostredníctvom podpory podnikania sú teda vzhľadom na počet platných pobytov na podnikanie žiaduce. Potrebu opatrení na podporu podnikania cudzincov potvrdili aj výsledky prieskumu podmienok podnikania štátnych príslušníkov tretích krajín na Slovensku.

V podmienkach Slovenskej republiky podpora podnikania štátnych príslušníkov tretích krajín ako jedna z možností ekonomickej integrácie cudzincov nie je koncepčne zachytená v Integračnej politike, a teda **nemá samostatné postavenie ani opatrenia**. Jej problematiku prierezovo zachytávajú niektoré oblasti integračných aktivít zamerané na zamestnanosť a prístup na trh práce, vzdelávania a kultúrnu a spoločenskú integráciu.

Podnikatelia, štátni príslušníci tretích krajín majú avšak pri zriadení podnikania niekoľko povinností nad rámec povinností slovenských podnikateľov (okrem štátnych príslušníkov tretích krajín s udeleným trvalým pobytom). Okrem získania živnostenského oprávnenia musí podnikateľ z tretej krajiny získať povolenie na prechodný pobyt oprávňujúci na vykonávanie

³ http://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/integracia-cudzincov/dokumenty/prinos_podnikatelov_z_radov_pristahovalcov_pre_hospodarstvo_eu.pdf

⁴ Štátny príslušníci tretích krajín môžu podnikať aj na základe iného povolenia na pobyt ako je prechodný pobyt za účelom podnikania napr. prechodný pobyt za účelom štúdia, prechodný pobyt za účelom zlúčenia rodiny alebo udelený trvalý pobyt.

⁵ http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocnky/rok_2014/2014-rocenka-UHCP-SK.pdf

podnikateľskej činnosti (viď podkapitola 2.2), ustanoviť zodpovedného zástupcu⁶, zapísať sa do obchodného registra a zároveň musí preukázať finančné zabezpečenie pobytu.

V prípade ak sa jedná o štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý žiada o udelenie prechodného pobytu na účel podnikania musí preukázať **finančné zabezpečenie pobytu** sa preukazuje potvrdením o zostatku na účte vedenom v banke na jeho meno.

Okrem toho v prípade podnikania musí preukázať **finančné zabezpečenie podnikateľskej činnosti**, ktoré sa preukazuje potvrdením o zostatku na účte vedenom v banke zriadenom na účely podnikania, ktorý nesmie byť totožný s účtom preukazovania finančného zabezpečenia pobytu. Suma finančného zabezpečenia podnikateľskej činnosti je vo výške:⁷

- **dvadsaťnásobku životného minima** (ak podniká ako fyzická osoba)
- **stonásobku životného minima** (ak podniká prostredníctvom obchodnej spoločnosti alebo družstva)

Na účely pobytu predkladá štátny príslušník tretej krajiny aj podnikateľský zámer, osvedčenie o živnostenskom oprávnení alebo doklad potvrdzujúci oprávnenie na podnikanie.

Povinnosť zápisu do Obchodného registra vzniká aj štátnych príslušníkom tretích krajín, ktorý získali živnostenské oprávnenie. Oproti slovenským živnostníkom sú tak vystavený väčšiemu administratívnomu ale aj finančnému zaťaženiu.

Osobitné podmienky sa podnikateľov štátnych príslušníkov tretích krajín dotýkajú aj obdobia počas vykonávania podnikateľskej činnosti. Pre účely obnovenia pobytu na účel podnikania je potrebné k žiadosti o obnovenie prechodného pobytu predložiť potvrdenie, že subjekt má uhradené daňové a colné záväzky, poistné na sociálne a zdravotné poistenie. Zároveň musí preukázať, že za predchádzajúce zdaňovacie obdobie dosiahol zisk pred zdanením vo výške:

- **dvadsaťnásobku životného minima** (ak podniká ako fyzická osoba)
(ak nepodnikal celé predchádzajúce zdaňovacie obdobie je suma na preukázanie stanovená ako dvojnásobok životného minima za každý mesiac pobytu v predchádzajúcom zdaňovacom období)
- **šesťdesiatnásobku životného minima** (ak podniká prostredníctvom obchodnej spoločnosti alebo družstva)

(ak nepodnikal celé predchádzajúce zdaňovacie obdobie je suma na preukázanie stanovená ako päťnásobku životného minima za každý mesiac pobytu v predchádzajúcom zdaňovacom období)

V prípade ak podnikateľ štátny príslušník tretej krajiny nedosiahol v predchádzajúcom zdaňovacom období zisk po zdanení podľa požiadaviek môže mu byť udelená výnimka na základe stanoviska Ministerstva hospodárstva SR, ak je podnikateľská činnosť obchodnej spoločnosti alebo družstva prínosom pre hospodárske záujmy SR.

⁶ V prípade ak nemá potrebné oprávnenie na pobyt. Zodpovedný zástupca musí mať bydlisko na území SR alebo udelený pobyt umožňujúci vykonávanie podnikateľskej činnosti.

⁷ § 32 ods. 7 Zákona č. 404/2011 o pobyte cudzincov

Pre podnikateľov štátnych príslušníkov tretích krajín nemusí byť v rámci podporných programov na podnikanie vytvorený priestor pre ich čerpanie. Príkladom bariéry prístupu k štátnej pomoci môže byť napríklad definícia prijímateľa pomoci, kde ako kritérium figuruje štátne občianstvo. Štátni príslušníci tretích krajín taktiež nemôžu čerpať príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (SZČ), ktorý je v gescii Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny.

V rámci Koncepcie podpory startupov je navrhované opatrenie dotýkajúce sa začínajúcich zahraničných podnikateľov – zahraničných startupov (štátnych príslušníkov tretích krajín). V zmysle navrhovaného opatrenia sa odporúča vytvorenie možnosti na získanie národného víza na základe posúdenia inovatívnosti startupu tzv. „**starup víza**“. Inovatívnosť startupu by posudzovala odborná komisia, ktorá by vydávala potvrdenie slúžiace ako príloha k žiadosti o udelenie národného víza. Národné vízum v uvedenom zmysle by umožňovalo štátnym príslušníkom tretích krajín zdržiavať sa na území SR po dobu 12 mesiacov. Po uplynutí platnosti národného víza, by v prípade pokračovania činnosti na území Slovenskej republiky museli požiadať o vydanie príslušného povolenia na pobyt. Zodpovednými subjektmi za implementáciu navrhovaného opatrenia by v zmysle Koncepcie malo byť Ministerstvo vnútra SR a Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

2.1 Príslušné právne predpisy

Zákon č. 455/1991 o živnostenskom podnikaní – upravuje práva a povinnosti pri prevádzkovaní živnosti. Zo zákona vyplýva, že zahraničná osoba môže prevádzkovať živnosť **za rovnakých podmienok a rovnakom rozsahu** ako slovenská fyzická osoba (FO s bydliskom v SR) a slovenská právnická osoba (PO so sídlom v SR), pokiaľ zákon neustanovuje inak. Štátni príslušníci tretích krajín s udeleným povolením na trvalý pobyt sa v zmysle tohto zákona považujú za slovenské fyzické osoby. Rozdiel medzi slovenskými osobami a zahraničnými osobami je povinnosť zápisu do Obchodného registra (nevzťahuje sa na fyzické osoby s bydliskom v niektorom z členských štátov EÚ alebo v členskom štáte Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj⁸).

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník – definuje právne formy podnikania, obchodno-právne vzťahy, vznik, zmeny a zánik spoločností a pod.. Osobitná časť Obchodného zákonníka sa venuje podnikaniu zahraničných osôb, kde upravuje základné ustanovenia, majetkovú účasť, ochranu majetkových záujmov, či premiestnenie sídla. Vo všeobecnosti zo zákona vyplýva, že zahraničné osoby môžu na území Slovenskej republiky podnikat' **za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu** ako slovenské osoby.

Zákon č. 461/2003 o sociálnom poistení v z. n. p. – upravuje povinnosti platenia sociálnych odvodov, pričom pravidlá sú rovnaké pre slovenských podnikateľov rovnako ako aj pre podnikateľov z radov migrantov.

Zákon č. 580/2004 o zdravotnom poistení – upravuje povinnosti platenia zdravotných odvodov s rovnakou pôsobnosťou pre tuzemských podnikateľov a podnikateľov z radov migrantov

---

⁸ § 21 ods. 6 Zákon č. 513/1991 Obchodný zákonník

Zákon č. 595/2003 o dani z príjmov – upravuje daň z príjmov fyzických a právnických osôb a stanovuje spôsob platenia a vyberania dane. Rovnako ako v prípade zákona o sociálnom poistení platia rovnaké podmienky ako pre slovenských podnikateľov.

Špecifickým právnym predpisom dotýkajúcim sa podnikania cudzincov (migrantov) je zákon č. 404/2011 o pobyte cudzincov, v ktorom sa definujú typy povolení pobytov, na základe ktorých môže cudzinec vykonávať podnikateľskú činnosť.

2.2 Typy pobytov oprávňujúcich na výkon podnikateľskej činnosti

Pre potreby získania živnostenského oprávnenia a teda následného podnikania je potrebné aby štátny príslušník tretej krajiny získal povolenie na pobyt⁹. Podnikať môžu na základe udeleného **trvalého pobytu** alebo na základe **povolenia na prechodný pobyt**.

V prípade povolenia na prechodný pobyt zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov

- **prechodný pobyt na účel podnikania** – udeľuje sa štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý podniká alebo bude podnikáť na území Slovenskej republiky ako fyzická osoba, alebo konať v mene obchodnej spoločnosti alebo družstva a nie je v pracovnoprávnom vzťahu. Dĺžka povolenia na prechodný pobyt na účel podnikania sa stanovuje na predpokladaný čas podnikania, najviac však na tri roky.

Štátny príslušník tretej krajiny môže vykonávať podnikateľskú činnosť aj v prípade, ak má udelený:

- **prechodný pobyt na účel štúdia** – udeľuje sa žiakovi strednej školy, poslucháčovi jazykovej školy, študentom vysokej školy, alebo žiakovi, ktorý sa zúčastňuje jazykovej alebo odbornej prípravy k štúdiu na vysokej škole, ktorá je organizovaná vysokou školou v Slovenskej republike. Udeľuje sa na predpokladaný čas štúdia, najviac však na šesť rokov.
- **prechodný pobyt za účel výskumu a vývoja** – udeľuje sa štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý vykonáva výskum alebo vývoj na základe dohody o hostovaní, na čas potrebné na dosiahnutie jeho účelu, najviac na dva roky.
- **prechodný pobyt za účelom zlúčenia rodiny** – udeľuje sa štátnemu príslušníkovi tretej krajiny na obdobie do skončenia platnosti pobytu štátneho príslušníka tretej krajiny, ku ktorému si uplatňuje právo, najviac na päť rokov. Za rodinného príslušníka sa považuje:
  - o *rodinným príslušníkom¹⁰ štátneho príslušníka tretej krajiny s prechodným pobytom alebo trvalým pobytom*

⁹ Zákon č. 455/1991 o živnostenskom podnikaní § 5 ods. 3 a 4

¹⁰ Za rodinného príslušníka sa považuje (§ 27 ods. 2 zákon č. 404/2011 o pobyte cudzincov):

- a) manžel, ak manželia majú najmenej 18 rokov,
- b) slobodné dieťa mladšie ako 18 rokov štátneho príslušníka tretej krajiny a jeho manžela,
- c) jeho slobodné dieťa mladšie ako 18 rokov
- d) slobodné dieťa jeho manžela mladšie ako 18 rokov
- e) jeho nezaopatrené dieťa staršie ako 18 rokov alebo nezaopatrené slobodné dieťa staršie ako 18 rokov jeho manžela, ktoré sa o seba nedokáže postarať z dôvodu dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu
- f) jeho rodič alebo rodič jeho manžela, ktorý je odkázaný na jeho starostlivosť, a v krajine, odkiaľ pochádza, nepožíva náležitú rodinnú podporu.

- *príbuzným v priamom vzostupnom rade azylanta mladšieho ako 18 rokov*
- *závislou osobou podľa medzinárodnej zmluvy*
- ***prechodný pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má priznané postavenie Slováka žijúceho v zahraničí*** – udeľuje sa na obdobie 5 rokov štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, podľa osobitného predpisu¹¹.

Pokiaľ sa cudzinec zdržiava na území Slovenskej republiky na základe iného ako vyššie uvedeného povolenia na pobyt a chce by podnikat', musí požiadať o udelenie nového povolenia na pobyt oprávňujúceho na podnikanie.

Podnikať nemôžu ani štátny príslušníci tretích krajín, ktorí majú na Slovensku udelený tolerovaný pobyt.

3 Zamestnávanie

Politika zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín je jedným z hlavných nástrojov ekonomickej integrácie cudzincov do spoločnosti. Vytvorenie podmienok pre zamestnávanie cudzincov prispieva k zvyšovaniu miery ich inklúzie do spoločnosti. Opatrenia v tejto oblasti sa dotýkajú predovšetkým legislatívneho rámca upravujúceho proces zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín.

Proces zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín je administratívne náročný a zdĺhavý. Zamestnanie štátneho príslušníka tretej krajiny si vyžaduje získanie aspoň jedného z nasledujúcich povolení:

- potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu
- potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta
- povolenie na zamestnanie

Táto povinnosť sa nevzťahuje na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú vymedzení v § 23a ods. 1 zákona č. 5/2002 o službách zamestnanosti (napríklad majú na Slovensku udelený trvalý pobyt, udelený prechodný pobyt s priznaným postavením osoby s dlhodobým pobytom v členskom štáte EÚ, po uplynutí 12 mesiacov od začiatku pobytu na území SR,...)

V prípade zamestnávateľa, ktorý chce zamestnať štátneho príslušníka tretej krajiny a vzniká mu povinnosť ohlásiť počet a charakteristiku voľného pracovného miesta, musí tak urobiť najmenej 30 pracovných dní pred podaním žiadosti o vydanie modrej karty alebo žiadosti o udelenie pobytu na účel zamestnania (do 15 pracovných dní v prípade zamestnávania štátneho príslušníka tretej krajiny podľa § 22 ods. 6 zákona č. 5/2002 o službách zamestnanosti). Následne musí čakať na **vydanie potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta** so súhlasným alebo nesúhlasným stanoviskom.

---

¹¹ § 7 zákona č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí

Povolenie na obsadenie voľného pracovného miesta môže úrad udeliť štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, **ak toto miesto nie je možné obsadiť uchádzačom o zamestnanie vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie**. Potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré obsahuje súhlas s jeho obsadením, sa vydáva na obdobie, počas ktorého by malo zamestnanie trvať, najviac na dva roky (v prípade vysokokvalifikovaného zamestnania najviac na tri roky).

V zmysle Integračnej politiky SR sa odporúča implementácia nasledovných opatrení:

Opatrenie č. 1

Zatraktívňovať slovenský trh práce v zmysle migračnej politiky štátu s výhľadom do roku 2020 a zároveň upevňovať integráciu cudzincov zjednodušením administratívnych postupov v súvislosti so získavaním povolení na pobyt a zamestnanie (Osobitne s prihliadnutím na osoby z tretích krajín, ktoré získali univerzitný diplom na slovenských školách).

Indikátor: zjednodušenie administratívnych postupov
Zodpovedný subjekt: MPSVR SR, MV SR

Opatrenie č. 2

Umožniť študentom z tretích krajín možnosť pracovať aj počas štúdia v tých odboroch, kde chýbajú kvalifikovaní pracovníci (v zmysle analýzy potrieb trhu práce).

Indikátor: zmena vymedzenia
Zodpovedný subjekt: MPSVR SR

Uvedené opatrenia spadajú predovšetkým do pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len MPSVR SR) a sú rozpracované na čiastkové opatrenia v dokumente: *Akčný plán Integračnej politiky Slovenskej republiky v podmienkach MPSVR SR na roky 2014-2016*¹².

V rámci opatrenia č. 1 bol novelizovaný zákon č. 5/2002 o službách zamestnanosti a zákon č. 404/2011 o pobyte cudzincov. Novelizácia priniesla zmenu procesných postupov orgánov zainteresovaných do procesu udeľovania prechodného pobytu štátnym príslušníkom tretích krajín na účel zamestnania v SR. Priniesla jednotný postup vybavovania žiadostí na pobyt a zamestnanie vo forme jednotného povolenia s cieľom zjednodušenia a zefektívnenia procesu legálneho pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na území SR na účel zamestnania.

Novelizáciou zákona č. 480/2002 o azyle účinným od 1. 1. 2014 zapracovali zmeny aj do zákona o službách v zamestnanosti v oblasti zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín na území SR. Zjednodušil sa aj prístup na pracovný trh pre štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí úspešne ukončili štúdium (na strednej alebo vysokej škole) na území SR. V prípade zamestnávania takýchto príslušníkov sa už nevyžaduje povolenie na zamestnanie ani potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta.

Kroky realizované v rámci opatrenia č. 2 viedli k novelizácii zákona č. 480/2002 o azyle, prostredníctvom ktorého sa od 1. 1. 2014 zvýšil počet hodín, ktoré môže študent vysokej školy s udeleným prechodným pobytom na účel štúdia odpracovať bez povolenia na zamestnanie, a to z 10 na 20 hodín týždenne.

¹² Jednotlivé rozpracované opatrenia vid' príloha

3.1 Príslušné právne predpisy

Zákon č. 5/2004 o službách zamestnanosti – osobitne sa venuje problematike zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín.

Zákon č. 404/2011 o pobyte cudzincov – upravuje postup žiadania o povolenie pobyt a typy pobytov umožňujúcich vykonávanie závislej činnosti.

Zákon č. 480/2002 o azyle – upravuje integráciu azylantov do spoločnosti.

Zákon č. 311/2001 Zákonník práce – upravuje pracovnoprávne vzťahy medzi osobami bez štátnej príslušnosti pracujúcimi na území Slovenskej republiky a zamestnávateľmi so sídlom na území Slovenskej republiky

Zákon č. 663/2007 o minimálnej mzde – ustanovenia zákona o minimálnej mzde platia rovnako pre všetkých zamestnancov bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť.

3.2 Typy pobytov umožňujúce vykonávanie závislej činnosti

Zamestnávateľ môže zamestnávať len štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý:¹³

- je držiteľom modrej karty Európskej únie
- má udelený prechodný pobyt na účel zamestnania na základe potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta
- má udelené povolenie na zamestnanie a udelený prechodný pobyt na účel zamestnania
- má udelené povolenie na zamestnanie a udelený prechodný pobyt na účel zlučenia rodiny
- má udelené povolenie na zamestnanie a udelený prechodný pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má priznané postavenie osoby s dlhodobým pobytom v členskom štáte Európskej únie
- splňa podmienky podľa § 23a zák. č. 5/2004 Z.z. – nevyžaduje sa potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta ani povolenie na zamestnanie:

Cudzinec môže získať aj tzv. „Modrú kartu“, ktorá ho oprávňuje vstúpiť, zdržiavať sa, pracovať na území SR. Modrá karta je vydávaná vysokokvalifikovaným cudzincom, ktorí preukázali svoju vyššiu odbornú kvalifikáciu a je jedným z nástrojov migračnej politiky.

Povolenie na prechodný pobyt je viazané na jeden účel, pokiaľ sa cudzinec rozhodne vykonávať inú činnosť musí podať novú žiadosť o udelenie povolenia na prechodný pobyt. Problémom v prípade prechodného pobytu je jeho zrušenie v prípade zániku účelu, na ktorý bolo povolenie udelené. V prípade straty zamestnania cudzincovi s prechodným pobytom policajný útvar zruší povolenie na prechodný pobyt a určí lehotu na vycestovanie (najdlhšie 30 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o zrušení)

¹³ § 21 ods. 1 zákona č. 404/2011 o pobyte cudzincov

4 Opatrenia ovplyvňujúce zamestnanie a podnikanie cudzincov

4.1 Vzdelanie

Predpokladom pre úspešnú integráciu je dobrá znalosť jazyka primajúcej krajiny a celková vzdelanostná úroveň cudzinca. V kontexte podpory ekonomickej integrácie zohráva oblasť integračných aktivít zameraná na vzdelanie dôležitú úlohu. Dotýka sa dvoch základných oblastí potrieb cudzincov, a to vzdelávaním detí a vzdelávaním dospelých.

Opatrenia integračnej politiky v oblasti vzdelávania sú zamerané na dve základné oblasti, a to jazykovú prípravu a uznávanie dosiahnutej kvalifikácie. Súčasťou opatrení sú aj aktivity orientované na zvyšovanie povedomia občanov SR a vzdelávanie špecifických profesijných skupín.

V zmysle Integračnej politiky SR sa odporúča implementácia nasledovných opatrení:

- *Jazyková príprava a kurzy občiansko-kultúrnej orientácie pre dospelých cudzincov*

Opatrenie č. 1

Zostaviť a ponúkať štandardizované kurzy slovenského jazyka pre dospelých cudzincov podľa Európskeho referenčného rámca s možnosťou získať osvedčenie o stupni dosiahnutej jazykovej spôsobilosti

Indikátor: počet opatrení

Zodpovedný subjekt: MŠVVaŠ SR, MPSVR SR

Opatrenie č. 2

Sprístupniť učebnice a metodické pomôcky potrebné na výučbu slovenského jazyka pre dospelých cudzincov v rámci štandardizovaných kurzov.

Indikátor: počet učebníc

Zodpovedný subjekt: MŠVVaŠ SR, MPSVR SR, MV SR

Opatrenie č. 3

Vytvoriť pracovnú skupinu s cieľom vytvorenia regionálne dostupných kurzov slovenského jazyka pre dospelých cudzincov

Indikátor: počet opatrení

Zodpovedný subjekt: MŠVVaŠ SR, MPSVR SR, MV SR

Opatrenie č. 4

Vyvinúť štandardizované kurzy občianskej a kultúrnej orientácie pre dospelých cudzincov s presne vymedzeným obsahom, osnovami a cieľovými požiadavkami

Indikátor: počet opatrení

Zodpovedný subjekt: MŠVVaŠ SR, MVO

- *Uznávanie kvalifikácií, rekvalifikácie a ďalšie vzdelávanie dospelých cudzincov*

Opatrenie č. 5

Vytvoriť koordinovaný systém poskytovania a financovania rekvalifikačných kurzov pre dospelých cudzincov

Indikátor: počet opatrení

Zodpovedný subjekt: MPSVR SR

Tieto opatrenie sú rozpracované do opatrení jednotlivých zodpovedných subjektov. Opatrenia *Akčného plánu Integračnej politiky Slovenskej republiky v podmienkach MPSVR SR na roky 2014-2016* majú stanovený termín plnenia najneskôr do konca roka 2016. V rámci plnenia opatrenie participuje oddelenie Migrácie (MPSVR SR) spolu so zodpovedným orgánom MV SR na politickom dialógu SR s Európskou komisiou k programovému zameraniu nového Fondu pre azyl, migráciu a integráciu v SR v programovom období 2014-2020.

Príslušné právne predpisy

Zákon 245/2008 o výchove a vzdelávaní – legislatívny rámec vzťahujúci sa na povinnú školskú dochádzku, uplatňuje rovnaké práva a vytvárajú sa im rovnaké podmienky vzdelávania, aké majú deti občanov SR.

4.2 Kultúrna a spoločenská integrácia

Problémy v oblasti zamestnávania a podnikania poukazujú aj na dôležitosť kultúrnej a spoločenskej integrácii. Princípom kultúrnej a spoločenskej integrácie je odstránenie prvkov negatívneho vnímania spoločnosti hostiteľskej krajiny ako sú napríklad xenofóbia, odbúravanie predsudkov, či stereotypy voči cudzincom a oboznámenie štátnych príslušníkov tretích krajín z jazykom, kultúrou, hodnotami a pravidlami života prijímajúcej krajiny.

Vo vzťahu k podnikaniu a zamestnávaniu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci realizovaných kvantitatívnych prieskumov boli ako problémy zamestnávania a obchodných, či zákaznických vzťahov identifikované značné kultúrne rozdiely. Na túto oblasť by mali byť smerované aj opatrenia kultúrnej a spoločenskej integrácie.

V zmysle Integračnej politiky SR sa odporúča implementácia nasledovných opatrení (vybrané opatrenia bližšie súvisiace s ekonomickou integráciou):

Opatrenie č. 1

Vytvárať, realizovať a presadzovať realizáciu komunikačných stratégií, rôznych komunikačných a informačných nástrojov a kanálov a zapojiť široké spektrum aktérov s cieľom informovať o integrácii odborne, objektívne a zrozumiteľne. Podporovať kultúrne aktivity zamerané na rozvoj medzikultúrneho dialógu prostredníctvom rôznych organizácií a presadzovať myšlienky porozumenia a vzájomného rešpektovania kultúrnej rozmanitosti s cieľom posilniť sociálnu súdržnosť.

Indikátor: realizácia kampaní, zapojenie aktérov

Zodpovedný subjekt: MPSVR SR, MK SR, MV SR

Opatrenie č. 2

Podporiť zapojenie cudzincov do občianskeho, kultúrneho a politického života v spoločnosti a zlepšiť dialóg a fungovanie poradných platforiem medzi rôznymi skupinami cudzincov, vládou a občianskou spoločnosťou s cieľom podporiť ich aktívne občianstvo a rovnaký prístup k informáciám.

Indikátor: začlenenie komunít, participácia

Zodpovedný subjekt: MPSVR SR, MV SR, v spolupráci s VÚC, ministerstvá, ZMOS, Únia miest Slovenska

Opatrenie č. 3

Usilovať sa o prehĺbovanie spolupráce medzi komunitami cudzincov, ich združeniami a organizáciami a orgánmi štátnej správy, územnej samosprávy, mimovládnyimi organizáciami a zabezpečovať pritom čo najefektívnejšie využívanie integračných programov všetkými partnermi.

Indikátor: počet aktivít

Zodpovedný subjekt: v spolupráci s VÚC, ministerstvá, ZMOS, Únia miest Slovenska, MEKOMIC, stretnutia s komunitami cudzincov

Opatrenie č. 4

Napomáhať odstraňovaniu spoločenských bariér a predsudkov formou interkultúrneho vzdelávania a diskusií pre zamestnávateľov, verejnosť a štátnych zamestnancov. Zvýšiť informovanosť zamestnávateľov o podmienkach zamestnávania cudzincov, najmä o rovnoprávnosti podmienok po získaní povolenia na zamestnanie, o životných a pracovných podmienkach cudzincov a ich sociálnom zabezpečení.

Indikátor: počet aktivít

Zodpovedný subjekt: ministerstvá (okrem MK SR), v spolupráci s VÚC

V rámci opatrenia č. 1 v gescii MPSVR SR od januára 2014 spolupracovalo oddelenie migrácie na príprave trvalo udržateľnej Komunikačnej stratégie prínosoch a pozitívach migrácie a integrácie cudzincov, ktorá vznikla v rámci projektu „Fórum integrácie - platforma pre otvorený dialóg o migrácii a integrácii“.

Podpora odborného dialógu sa realizuje aj prostredníctvom zasadnutí Medzirezortnej komisie pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov (MEKOMIC), ktorá je koordinačným orgánom MPSVR SR pre realizáciu úloh v oblasti migračnej a integračnej politiky a poradným orgánom ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR:

Integračné aktivity spadajúce pod opatrenie č. 2 smerovali k návrhu zriadenia platformy pre práva cudzincov v rámci už existujúceho Výboru pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie a antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie.

Podpora odborného dialógu v rámci opatrenia č. 3 je zabezpečovaná aj prostredníctvom zasadnutí MEKOMIC.

Zvyšovanie informovanosti o podmienkach zamestnávania cudzincov (opatrenie č. 4) bolo v rámci integračnej politiky zabezpečené vytvorením samostatnej podsekcie „Integrácia cudzincov“ zameranej na získanie prehľadných informácií vzťahujúcich sa na všeobecné podmienky zamestnávania cudzincov. Opatrenie je podporované aj v rámci Komunikačnej stratégie a Fóra integrácie. K implementácii tohto opatrenia má prispieť aj realizácia projektu Združenia miest a obcí (ZMOS) – Budovanie kapacít na úrovni miestnej územnej samosprávy v oblasti Integračnej politiky.

Zhrnutie

Cieľom dokumentu bolo zmapovať existujúce politiky a opatrenie v oblasti ekonomickej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín. Ekonomická integrácia ako zložka integrácie sa ponímala hlavne vo vzťahu k zamestnávaniu (pracovno-právne vzťahy) a podmienkam podnikania štátnych príslušníkov tretích krajín.

Problematiku ekonomickej integrácie na strategickej úrovni zachytáva hlavne Koncepcia Integračnej politiky SR, ktorá avšak rešpektuje opatrenia Koncepčných zámerov migračnej politiky SR. Spolu sú teda východiskovými dokumentmi tvorby politík v oblasti migrácie a integrácie. Opatrenia z oblasti ekonomickej integrácie možno nájsť čiastočne v Migračnej politike SR 2020, detailnejšie je však rozpracovaná v Integračnej politike.

Aj napriek snahe o mainstreaming pri tvorbe politík je ešte problematike integrácie cudzincov na Slovensku venovaná slabá pozornosť. Hoci sa realizované resp. pripravované opatrenia zameriavajú na zlepšovanie podmienok, nie je možné hodnotenie ich efektívnosti a relevantnosti vzhľadom na chýbajúce kritériá ich hodnotenia. Kvantitatívne prieskumy zamerané na zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín a podmienky podnikania štátnych príslušníkov tretích krajín naďalej potvrdzujú medzery a nedostatočnosť opatrení integračných aktivít.

Problematika podnikania štátnych príslušníkov tretích krajín nemá v rámci Integračnej politiky určený legislatívny rámec a preto sa v tejto oblasti nerealizujú opatrenia na zlepšenie podmienok podnikania.

Zamestnávaniu štátnych príslušníkov tretích krajín je v rámci Integračnej politiky SR venovaná dostatočná pozornosť. V rámci zlepšovania podmienok na trhu práce už bolo prijatých niekoľko pozitívnych zmien. Napriek zjednodušeniu procesu zamestnania štátnych príslušníkov tretích krajín sa zamestnávateľia naďalej stretávajú so zdĺhavým vydávaním dokladov pre migrantov.

Integračné aktivity v oblasti vzdelávania štátnych príslušníkov tretích krajín zaznamenávajú progres. V rámci kultúrnej a spoločenskej integrácie bolo prijatých niekoľko opatrení prevažne zameraných na zlepšenie vnímania migrantov na Slovensku a v rámci zlepšenia informovanosti migrantov bola webovej stránke MPSVR SR zriadená samostatná podsekcia zameraná na získanie prehľadných informácií vzťahujúcich sa na všeobecné podmienky zamestnávania cudzincov

Prílohy

Vybrané opatrenia Akčného plánu Integračnej politiky SR v podmienkach Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na roky 2014-2016

Vybrané opatrenia Akčného plánu Integrovačnej politiky SR v podmienkach Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na roky 2014-2016

Oblasť zamestnanosti a sociálnej ochrany

Opatrenie 2 : Navrhnuť systém tvorby a pravidelnej aktualizácie zoznamov dlhodobo neobsaditeľných pracovných miest, resp. profesií, v ktorých je dlhodobý nedostatok záujemcov o zamestnanie z radov slovenských občanov, s cieľom urýchliť a zjednodušiť zamestnávajúce cudzincov. Do systému tvorby zoznamov dlhodobo neobsaditeľných pracovných miest je potrebné zakomponovať vyjadrenie zamestnávateľa, či chce, resp. môže prijať na voľné pracovné miesto cudzinca.

Opatrenie 3 : V súlade s princípom pribúdania práv v nadväznosti na dĺžku pôsobenie na domácom pracovnom trhu navrhnuť spôsob predlžovania platnosti povolení za zamestnanie a v súlade s legislatívou EÚ riešiť otázky dĺžky platnosti povolení na zamestnanie

Opatrenie 4 : Podporovať zamestnávajúce cudzincov predovšetkým v rámci pracovného pomeru so zamestnávateľmi

Opatrenie 5 : Informácie o zamestnávani a právnych predpisoch pre cudzincov vrátane prekladov kľúčových zákonov sprístupniť na internetovej stránke MSPVR SR, ktorá bude obsahovať aj informácie o dlhodobo neobsaditeľných pracovných miestach. Informácie formou letákov umiestniť v priestoroch oddelení cudzineckej polície a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny

Opatrenie 6 : Napomáhať odstraňovaniu spoločenských bariér a predsudkov formou interkultúrneho vzdelávania a diskusií pre zamestnávateľov, verejnosť úradníkov. Zvýšiť informovanosť zamestnávateľov o podmienkach zamestnávajúce cudzincov, najmä o rovnoprávnosti podmienok po získaní povolenia na zamestnanie, o životných a pracovných podmienkach cudzincov a ich sociálnom zabezpečení.

Opatrenie 7 : Finančné prostriedky na prípravné a rekvalifikačné kurzy a nadobúdanie zručností pre znevýhodnené skupiny budú alokované najmä na cudzincov, ktorí budú pracovať v nedostatkových profesiách a pre cudzincov, ktorých prítomnosť je pre štát prospešná

Opatrenie 8 : Zákon o pobyte cudzincov v pôsobnosti rezortu MV SR upraviť vo vzájomnej súvislosti so zákonom o službách zamestnanosti tak, aby právna úprava umožňovala zotrvanie cudzincov, absolventov vysokých škôl na slovenskom pracovnom trhu.

Vzdelávanie

Opatrenie 1: Zostaviť a ponúkať štandardizované kurzy slovenského jazyka pre dospelých cudzincov podľa Európskeho referenčného rámca s možnosťou získať osvedčenie o stupni dosiahnutej jazykovej spôsobilosti.

Opatrenie 2: Sprístupniť učebnice a metodické pomôcky potrebné na výučbu slovenského jazyka pre dospelých cudzincov v rámci štandardizovaných kurzov

Opatrenie 3: Vytvoriť pracovnú skupinu s cieľom vytvorenia regionálne dostupných kurzov slovenského jazyka pre dospelých cudzincov. Vytvoriť koordinovaný systém poskytovania a financovania rekvalifikačných kurzov pre dospelých cudzincov.

Opatrenie 4: Vytvoriť grantovú schému pre samosprávy, mimovládne organizácie a organizácie združujúce cudzincov na podporu aktivít zameraných na zvyšovanie povedomia širokej verejnosti o migrácii a cudzincoch žijúcich na Slovensku a na podporu aktivít prispievajúcich k integrácii na lokálnej úrovni.

Opatrenie 5: Vytvoriť grantovú schému pre vzdelávacie inštitúcie a mimovládne organizácie na podporu aktivít zameraných na vzdelávanie profesijných skupín, ktoré v rámci výkonu svojho povolania prichádzajú do priameho kontaktu s cudzincami žijúcimi na Slovensku

Kultúrna a spoločenská integrácia

Opatrenie 1: Vytvárať, realizovať a presadzovať realizáciu komunikačných stratégií, rôznych komunikačných a informačných nástrojov a kanálov a zapojiť široké spektrum aktérov s cieľom informovať o integrácii odborne, objektívne a zrozumiteľne. Podporovať kultúrne aktivity zamerané na rozvoj medzikultúrneho dialógu prostredníctvom rôznych organizácií a presadzovať myšlienky porozumenia a vzájomného rešpektovania kultúrnej rozmanitosti s cieľom posilniť sociálnu súdržnosť.

Opatrenie 2: Podporiť odborný dialóg o integrácii na rôznych úrovniach

Opatrenie 3: Vytvoriť a prijať etické pravidlá informovania o témach migrácie a integrácie

Opatrenie 4: Podporiť zapojenie cudzincov do občianskeho, kultúrneho a politického života v spoločnosti a zlepšiť dialóg a fungovanie poradných platforiem medzi rôznymi skupinami cudzincov, vládou a občianskou spoločnosťou s cieľom podporiť ich aktívne občianstvo a rovnaký prístup k informáciám.

Opatrenie 5: Usilovať sa o prehlbovanie spolupráce medzi komunitami cudzincov, ich združeniami a organizáciami a orgánmi štátnej správy, územnej samosprávy, mimovládnyimi organizáciami a zabezpečiť pritom čo najefektívnejšie využívanie integračných programov všetkými partnermi.

Opatrenie 6: Zvážiť vytvorenie osobitného Výboru pre práva cudzincov Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť.

Opatrenie 7: Napomáhať odstraňovaniu spoločenských bariér a predsudkov formou interkultúrneho vzdelávania a diskusií pre zamestnávateľov, verejnosť a štátnych zamestnancov. Zvýšiť informovanosť zamestnávateľov o podmienkach zamestnávania cudzincov, najmä o rovnoprávnosti podmienok po získaní povolenia na zamestnanie, o životných a pracovných podmienkach cudzincov a ich sociálnom zabezpečení.

Opatrenie 8: Zvýšiť informovanosť pracovníkov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny o problematike rasizmu a diskriminácie. Zabezpečiť tréningy a školenia sociálnych

pracovníkov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny pokiaľ ide o problematiku „rasy“, rasizmu, diskriminácie a vylučovania a podporovať profesionalizáciu zamestnancov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny v oblasti asistencie cudzincom.

Opatrenie 9: Venovať zvýšenú pozornosť problematike interkultúrneho vzdelávania, medzikultúrneho dialógu a multikultúrnej výchovy. Presadzovať myšlienky porozumenia medzi odlišnými kultúrami a vzájomného rešpektovania kultúrnych rozmanitostí. Posilniť interkultúrne vzdelávanie na školách s dôrazom na problematiku migrácie a integrácie cudzincov, vzdelávanie zamestnancov sociálnych služieb, úradov práce, sociálnych vecí a rodiny v otázke migrácie a znižovania miery predsudkov a stereotypov pri práci s cudzincami.